

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništva v tiskarni sv. Cirila, koroske ulice, št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novaku na velikem trgu po 5 kr.
Bekoplist se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.
Za ostanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Naša ravnopravnost.

Začeti dobro, je dobro a bolje je, dobro končati. Že je precej let, kar imamo v državi našo ustavo, ali še doslej je v nekaterih rečeh samo na papirji in tu najbolj v članku, ki zagotavlja vsem ljudstvu, da so enakopravna. Kar se tiče slov. ljudstva, je ta članek še samo na papirji, v življenji ga mi čutimo še baš le malo, le redko kje. O tem se nam piše iz Šmarija in mi sodimo, da se godi po večjem enako po celem slov. delu štajarske dežele, če še ne slabše. Zato pa velja, kar se priporoča za Šmarija, več ali manj tudi za druge kraje. Tudi g. županom je v tem mogoče storiti veliko, zato glejmo pa vselej, da pride povsod pravi mož na županji stol. Pismo iz Šmarija pa se glasi tako-le: Že 1888. leta prosili smo pri visokem c. kr. justičnem ministerstvu, da blagovoli ukazati naši c. kr. okrajni sodnji, da si ta omisli slovenski uradni pečat in slovenske tiskovine, napise.

Odgovor na našo prošnjo za svoje pravice prejeli smo dne 11. svečana 1889. pod št. 16. res. potom c. kr. okr. sodnije v Šmariji. V odgovoru se nam je haznanilo, „da so se po dognani preiskavi o predmetu potrebne naprave naročile“. Teh prepotrebnih naprav pa še do danes noben človek ni videl, o njih ni duha, ni sluha!

Dve leti je minolo, pa uradni pečat še je vedno samo nemški, napis pod cesarskim orlom na steni sodnije je edino nemški. Nad 18.000 slovenskih prebivalcev v našem okraju ne velja to, kar velja 45 Nemcev in nemčurjev, ker teh jezik se spoštuje pri sodnji, oni ogromne večine se prezira in potiska v kot! Ali naj to mirno prenašamo? Ne, taka popustljivost bila bi za nas na veliko sramoto.

Ako smo se začeli enkrat za naše pravice potegovati, moramo vstrajati, ne smemo odstopiti, dokler se nam ne da to, kar nam gre. Mi hočemo biti pred našo sodnijo enakopravni gledé jezika v vsakem oziru.

Če se justični erar boji stroškov, katere bi povzročila preureditev uradnega pečata in napisov, izjavimo, da smo pripravljene vse stroške plačati, oziroma erarju povrniti, ko nam predloži račune.

Gospoda poslanca M. Vošnjaka pa prosimo, da to na primeren način naznani gospodu ces. justičnemu ministru! Če bi se zahtevalo, položimo potrebno svoto takoj in preden se delo izvrši, pri c. kr. davkariji v Šmariji, ali njo pošljemo na svoje stroške naravnost visokemu ministerstvu na Dunaj. To storimo tudi radi tega, ker vemo, da se pečati in napisi, dokler bodo samo nemški, nikoli ne bodo obrabili, da se ne bodo novi naročili na državne stroške. Prepričan sem, da bi nam ne trebalo prosnjačiti za te stvari, ko bi imel naš trg župana, kateri bi bil mož na svojem mestu. Naš župan bi moral naše pravice strogo varovati, on bi se moral za nje potegniti, kjer se nam kršijo.

Naš župan je sicer Slovenec po traku, kedar si gre Zagreb ogledat razstavo, ker mu to med Hrvati ne škoduje; doma pa slovenski trak odloži in je naš nasprotnik. Volitev občinskega odbora se bliža; ponuja se mu prilika, da si očisti naš prijazen trg svoje lice! Pobrnimo se volitve in volimo zanesljive narodne in katoliške može v občinski odbor. Ako se ne brigamo za volitve, bodemo se po volitvah spet kesali, pa takrat bode že prepozno!

Mandiski vinogradi v Slavoniji.

Na letošnji razstavi v Zagrebu sošla sva se z mojim mnogoletnim prijateljem precastitim gospodom dr. Fran Bujanovičem, ki stoji tekoče šolsko leto na čelu nadepolnemu vseučilišču Zagrebskemu. Preprijazno me povabi, naj ga spremljam drugi dan v njegove gorice v Slavoniji, kamor se poda on v „berbo“ ali trgatav. Ker se je našel dragi mi tovariš, ki je bil pripravljen, mene spremljati na tem dalnjem izletu, sprejel sem to prijateljsko povabilo z veseljem.

Takoj drugo jutro, dne 23. septembra t. l. napravila sva se pogumna dva Slovenca na pot v nama še celo nepoznano daljno Slavonijo. Greoč izstopila sva iz železničnega voza v Sisku, da sva si ogledala to staro mesto ob bregovih Kulpe ter še nekdanjo vojaško granico tje doli do Petrinje. Grozna toča je kratko poprej v bližnjih goricaah tamošnjim gornikom uničila vso letošnjo trgateg.

Na večer tistega dne pripelja se za nama prečastiti gospod vseučilišni rektor, ki naju je bil v svoj vinograd povabil. Iz Siska vozili smo se celo drago noč skozi Sunjo, Dubico, Novo-Gradiško, Brod in Garčin, vseskozi po Slavonski planjavi ali „ravnici“, da smo že le ob 6. uri zjutraj dospeli na Strizivojno-Vrpolje, zadnjo železnično postajo našega popotovanja. Tam nas je čakal bregešast voznik, ki nas je v pičli uri pripeljal skozi Piškorevce — rojstno faro gospoda rektorja — v slavno Djakovo.*)

Tu bila mi je sreča toliko mila, da sem brez odloga zamogel služiti sv. mašo na glavnem oltarji prekrasne nove stolne cerkve, med tem ko je moj častiti gospod tovariš maševal na stranskem oltarji ss. apostolov Cirila in Metoda. Po zajutreku ogledala sva si pod vodstvom preljubeznjivega gospoda licejalnega profesorja M. Paviča „najlepšo cerkev na slovan-skem jugu“.**) Da sva se potem še jugoslovans-kemu mecenu, najduhovitejšemu začetniku in ustanovniku te cerkve, prevzvišenemu škofu Strossmayeru najspodobneje poklonila, razume se pač samo ob sebi! Tudi ni treba praviti, da sva bila premilostljivo vsprejeta in bogato po-goščena, ker to vse je že občno znano. Naj bode Bog za naju plačnik! Po obedu je naji že čakal sam pred duhovenšnico ali licejem (na Strossmayerjevem trgu) naš znani voznik, ki naju je potem v dveh urah pripeljal skoz Ku-čance in farno selo Drenje na vrh Mandićaca, kjer ima naš prečastiti prijatelj prelepe gorice.

Naj tu povem, kaj da je Mandićac? Slo-venci bi temu bregu rekli bržčas Mandiški vrh. Mandićac je skrajni vzhodni del bregovja, ki se vleče sredi Slavonske ravnine od Požega proti Djakovu. Tu pred Drenjem razdeli se v več panog, ki se polagoma v planjavi zgubijo. Pred kakimi osemdesetimi leti raslo je po tem bre-govji samo hrastinje. Vinograda tu še nihčr ni poznal. Djakovski škof Anton Mandič, ki so umrli l. 1815, dali so prvi tu hraste spodko-pavati in trte saditi. Ker domačini tega dela niso razumeli, poklicali so viničarjev iz nemške naselbine na Ogerskem. Od todi čudna prikazen, da Slavonski viničarji govoré navadno le nem-

ški, ker njih nemške žene se prav redko kedaj naučijo hrvaščine. Djakovski škofje imajo na tem, po škofu Mandiču tako imenovanem vrhu do 60 oralov najlepših vinogradov. Djakovski poštar ima jih 24 oralov. Tudi drugi tujei jih imajo tu skupaj par sto oralov. Najmanje jih sliši tem, ki jih obdelujejo. Moj dragi prijatelj podedoval jih je po svojem rajnem očetu, ki so bili nekdaž učitelj v Piškorevcih pri Djakovcu, osem oralov.

Po prisrčnem pozdravu v prostrani vino-gradski hiši pelja naju gostoljubni naš gospod rektor magnifik pod milo nebo, da nama raz-kaže nov svet tje doli do Ogerske meje, potem svoje gorice in prezanimivi način njihovega ob-delovanja. Moram pač obstati, da še nisem vi-del lepše obdelovanih, tudi ne vgodnejše ležečih goric, kakor so ravno te, v katere sva bila po-vabljena. Le poslušaj me! Osem oralov vino-grada razdeljenega je na kakih dvanajst štiro-voglatih gred, ki so vse obrnjene proti pol-dnevneemu solne. Med gredami vodijo te široke poti, kakor po lepo obdelanem vrtu. Zemlja, podobna naši beli puhljici, je jako rodovitna. Za novi nasad je bila do 80 santimetrov ali do poltretjega čevlja globoko prekopana in z mešanim gnojem (kompostom) premešana, sedaj pa leta in leta ne potrebuje nobenega velnika ali kakšnega gnojila. Vsaka greda obrobljena je okoli in okoli z nizko brajdo. Trsovsje iz do-mače trsovnice, vsajeno je vse po lepih vrstah, ki so po 70—80 cm. vsaksebi, tako da delavec lahko med njimi hodi in dela. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Slov. slovstvo.

„Obrtno spisje, sestavil Ant. Funtek, c. kr. strokovni učitelj v Ljubljani“, je naslov knjigi, ki jo je natisnil in založil Dragotin Hribar v Celji. Na 165 stranéh velike osmerke podaje knjiga marsikaj prav koristnega za praktično življenje in bode gotovo dobro došla našim obrtnim šolam, za katere je namenjena v prvi vrsti. Tvarina je razdeljena v naslednja poglavja: Predgovor in o poslovnih sestavkih v občé, I. Poslovna naznanila, II. Poslovno do-pisovanje, III. Telegrami, IV. Listine, V. Uloge pri uradih. V dodatku pa so razna praktična navodila o trgovskih firmah, poštnih zadevah, o uradnih določilih, kolkovini itd. Knjiga ustreza živi potrebi in bode dobro služila ne samo učencem obrtnih šol, nego tudi starejim obrtnikom slovenskim, ki utegnejo v njej najti marsikaj koristnega. Jezik je v knjigi lep in gladek, pa ne brez pogrěškov. Trdo vezani knjigi je cena 80 kr. Naj pridno seže po njej, kdor se hoče podučiti v zadevah, ki jih razpravlja lična knjiga.

*) Nemški „Diakovar“ je, kakor sem zvedel, mad-jarska pokveka. Latinski pišejo: Diacova = Diakova in diacovensis. Pisec.

**) Podoba te cerkve in popis najdeš v koledarji družbe sv. Mohora za l. 1889, str. 45. Pis.